

Веселяка, М.М.Федорова. – К.: ННЦІАЕ, 2011. - 1008с

3. Безуглий М.Д, Кваша С.М. Стан, основні тенденції розвитку сільського господарства України протягом 2016 року та напрями розвитку в 2015 році. // Економіка АПК. - 2016. - № 4. - С. 3 -14.

РУДЕНЬКА Я.Ю., ГОРБАЧ П.Є.*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

РОЗВИТОК КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Трансформація української економіки до ринкових умов вимагає формування нового механізму функціонування фінансово-кредитних установ, які беруть участь у залученні зовнішніх та внутрішніх коштів для кредитування підприємництва. А це потребує розв'язання питань з організації та управління діяльністю кооперативних кредитних установ, в тому числі кредитних спілок [2,4]. Існування в Україні застарілої правової бази, відсутність чітких норм контролю за діяльністю кредитних спілок, нерозвиненість ринкової інфраструктури призвели до деформації їх природи. У зв'язку з цим виникає потреба щодо удосконалення у перспективі системи кооперативного кредитування [4].

В Україні проблеми розвитку кредитної кооперації є недостатньо вивченими. Окремі аспекти цих проблем були частково висвітлені у працях Ф. Хміля, О. Терещенка, А. Молдавана, Б. Іличка, А. Поліщука, О. Зубатенка, Н. Славової, А. Оленчика, А. Пожара, Г. Терещенка та інших. Однак, ряд аспектів даної проблеми залишається недостатньо вирішеними та потребує подальшого опрацювання.

У Державному реєстрі фінансових установ станом на 01.10.2017р. налічувалось 426 кредитних установ, серед яких 397 кредитних спілок та 29 юридичних осіб публічного права [6] (табл.1). З початку 2017 року кількість кредитних установ зменшилася на 125 одиниць(-22,5%)

*Таблиця 1
Кількість кредитних установ в Україні*

	2014	2015	2016	01.10.2016	01.10.2017
Загальна кількість кредитних установ	619	618	491	551	426
Кредитні спілки	589	588	462	521	397
Юридичні особи публічного права	30	30	29	30	29

Крім цього, у Державному реєстрі фінансових установ налічувалося 482 відокремлених підрозділи кредитних спілок.

За територіальною ознакою переважна кількість кредитних установ зареєстрована в таких регіонах [1]:

* Науковий керівник – Грідін О.В., ст. викладач

- місто Київ та Київська область 43 або 10.8%;
- Луганська область 37 або 9.3%;
- Донецька область 30 або 7.9%;
- Харківська область 24 або 6.0%;

За результатами 9 міс. 2017 року, які і в попередні періоди, більшість кредитних спілок (58%) об'єднує кількість членів до 1,0 тис осіб. При цьому достатньо велика кількість кредитних спілок об'єднує від 1,0 тис до 10,0 тис осіб. Слід зауважити, що кількість кредитних спілок, яка об'єднує кількість членів до 1 тис осіб, значно скоротилася до 171 одиниць станом на 01.10.2017(-26%)

За результатами 9 міс. 2017 року загальна кількість членів кредитних спілок становила 576,3 тис осіб, що на 102 тис.осіб (-15.0%) менша, ніж за аналогічний проміжок попереднього року.

Сукупність кредитних спілок з початку 2017 року продемонструвала збільшення обсягів власного капіталу, поряд із збільшенням загальної суми активів (табл.2.)

*Таблиця 2
Результати діяльності кредитних спілок в Україні*

	2015	2016	01.10.2016	01.10.2017
Активи	2 064,30	2 032,50	2 193,10	2 164,60
Капітал	1 040,90	1 044,40	1 202,10	1 099,50
Сума доходів	633,4	715,6	546,8	556,7
Сума витрат	610,3	618,3	428	459,2
Кредити надані членам КС	1 792,70	1 799,50	1 851,90	1 912,30
Кількість кредитів, надані членам КС	171 825	159,450	165,509	151 269
Внески членів КС на депозитні рахунки	885,2	831,8	839,7	904,3
Заборгованість за неповерненими та простроченими кредитами, наданими членами КС	451,8	368,7	389,9	363,4

Загальний капітал кредитних спілок сформовано наступними складовими [6]:

- 38,0% (41,3 млн. грн) за рахунок пайових внесків членів кредитних спілок;
- 45, 8% (503,5 млн. грн) за рахунок резервного капіталу;

- 3,0%(33,3 млн. грн) за рахунок нерозподіленого доходу;

Більшість кредитних спілок (218) за підсумками 9 міс. 2017р. мали обсяг активів у розмірі до 5 млн. грн. Водночас найбільша частка активів (43,0%) приходилася на 43 кредитні спілки, обсяг активів яких відповідав проміжку 10-50 млн. грн. Лише три кредитні спілки за підсумком 9 міс. 2017 року мали активи, обсягами більші за 100 млн. грн.

Обсяг кредитного портфеля кредитних спілок станом на 01.10.2017 р. перевищував обсяг залучених депозитних внесків більш ніж вдвічі. Так, за підсумками 9 міс. 2017 року сума кредитів, наданих членам кредитних спілок, відповідала 1,91 млрд. грн, водночас збільшивши на 3% у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року. Середній розмір кредиту на одного член кредитної спілки, який має кредит, відповідав 13,6 тис. грн .

Найбільший попит мають споживчі кредити, обсяг яких відповідає 55,5% від загальної суми кредитів виданих(1 064,6 млн. грн). Друге місце посідають кредити, надані на придбання, будівництво та ремонт нерухомого майна -21,2%(405,5 млн. грн). Найменшу частку в загальному обсязі виданих кредитів 3,5%(67,5 млн. грн) має кредитування фермерських господарств.

За підсумком 9 міс. 2017 року на депозитних рахунках членів кредитних спілок обліковувалось вкладів на загальну суму 904,3 млн. грн. Середня сума внесків на депозитні рахунки на звітну дату відповідала 41,1 тис. грн

Загальна сума простроченої та неповернутої заборгованості кредитних спілок станом на 01.10.2017р. відповідала 363,4 млн. грн. У структурі заборгованості з прострочених і неповернених кредитів переважають неповернені кредити терміном понад 1місяць, питома вага яких в сукупному показнику станом на 01.10.2017 р. відповідала становить 62,5%.

Отже, свідченням того, що розвиток в Україні кредитних спілок насамперед зумовлений не соціальною спрямованістю, а прагненням до отримання доходів, які б не підлягали оподаткуванню, є на практиці нехтування основними принципами кредитної кооперації [3,4]. Звільнення кредитних спілок в Україні від оподаткування невмотивоване. З огляду на специфіку їх діяльності і враховуючи те, що фінансова система України розвивається на основі банків, тобто є банкоцентричною, подальший розвиток кредитної кооперації в Україні повинен відбуватися шляхом перетворення вітчизняних кредитних спілок у кооперативні банки. Це, з одного боку, відповідає кращій світовій практиці, а з другого, – дає змогу автоматично вирішити три важливих питання: підвищення ефективності регулювання та нагляду за кредитними спілками, запровадження системи гарантування вкладів, запобігання шахрайства, тобто сприятиме зменшенню ризику утворення фінансових пірамід і забезпечить додаткові надходження до бюджету України.

Література.

1. Деньги. Газета №06 (368).-29 марта 2018. (Електронний ресурс).-Режим доступу: <http://www.dengi.ua>.
2. Малій О.Г. Кредит як джерело фінансування агробізнесу / О.Г. Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – 2016 – Вип.172. – С. 132-141.
3. Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агроформувань / О.Г. Малій // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2015.- Вип.161. - С. 227-232.
4. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: Монографія / О.Г. Малій. - Харків: ХНТУСГ, 2008. – 210с.
5. Матеріали офіційного сайту Національного банку України (Електронний ресурс). - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
6. Матеріали офіційного сайту Національного рейтингового агентства «Рюрік» Аналітичний огляд банківської системи України за I півріччя 2015р. - Режим доступу: <http://www.rurik.com.ua>.

